

JHNY

Hankintojen yhteistyö – muodot ja mahdollisuudet

Julkisten hankintojen neuvontayksikön vuosiseminaari
23.3.2022

#hankintaseminaari

JHNY

Johdanto aiheeseen

Johtava lakimies Katariina Huikko

Yhteistyön eri muotoja

Rakenteellinen yhteistyö

- Yhteishankintayksiköt
- Sidosyksiköt

Sopimukseen perustuva yhteistyö

- Seudulliset hankintarenkaat
- Horisontaalinen yhteistyö

Hankinnan kohteeseen liittyvä yhteistyö

- Erilaiset kumppanuusjärjestelyt yksityisen kanssa

Muu vapaaehtoinen yhteistyö

- Hankinnan valmistelu
- Hankintatoimen kehittäminen jne

Yhteistyössä harkittavia näkökulmia

Strateginen merkitys

Resurssit Hallinnollinen taakka Luottamus

Toimintamallien kehittäminen

Volyymietut Alueellinen elinvoima

JHNY

Yhteishankintoja koskeva sääntely

Erityisasiantuntija Olli Jylhä

Yhteishankintayksikkö (4 §)

- Yhteishankintayksiköllä tarkoitetaan hankintayksikköä joka:
 - Tuottaa yhteishankintoja ja/tai yhteishankintaan liittyviä tukitoimintoja
 - Tuottaa palvelua yksikön suoraan tai välillisesti omistaville hankintayksiköille tai erillisen säädännön pohjalta (esim. Hansel)
 - Yksikkö on nimenomaisesti perustettu hoitamaan yhteishankintoja
- Huom. Yhteishankintayksikkö ja sidosyksikkö eivät ole sama asia

Yhteishankintatoiminta (4 §)

- Yhteishankintatoiminnolla tarkoitetaan:
 - a) hankintayksiköille tarkoitettujen tavaroiden tai palvelujen hankkiminen
 - b) hankintayksiköille tarkoitettujen hankintasopimusten tai puitejärjestelyjen tekeminen sekä DPS:n perustamistaminen
- Hankintojen tukitoiminnoilla tarkoitetaan:
 - a) Sopimushallintaan ja kilpailutukseen tarkoitettun teknisen infrastruktuurin tarjoaminen hankintayksiköille
 - b) hankintojen tekemiseen ja suunnitteluun liittyvä neuvonta
 - c) hankintamenettelyjen toteuttaminen hankintayksiköiden puolesta ja nimissä

Hankinnat yhteishankintayksiköltä (20 §)

- Hankintayksikkö voi hankkia tavaroita ja palveluita yhteishankintayksiköltä taikka tehdä hankintoja käyttäen yhteishankintayksikön tekemää hankintasopimusta, puitejärjestelyä tai DPS:ää
- Hankintayksikkö täyttää hankintalain velvoitteet, kun se hankkii tavaroita tai palveluita yhteishankintayksikön tekemän hankintasopimuksen perusteella
- Hankintayksikkö on vastuussa itsenäisesti toteuttamistaan vaiheista (esim. hankintapäätös DPS:n sisällä)
- Yhteishankintayksikön hankintayksikölle yhteishankintatoimintaan tuottamat tukipalvelut eivät ole hankintalain piirissä

Hansel Oy (2008/1096)

- Hansel Oy:n toiminnasta on säädetty erillisellä lailla
 - Laissa määritellään yhtiön tehtävistä ja asiakkaista
- Julkiset toimijat voivat siis hyödyntää yhtiötä lakiin perustuen
 - Osalla valtiollisista toimijoista on käyttöpakko osaan Hanselin kilpailutuksista
- HVA:et lisätään lakimuutoksella Hanselin asiakkaiksi vuoden 2022 aikana

Hankinnan kohteen ilmoittaminen

- Hankintayksikön tulee olla mukana yhteishankintayksikön kilpailutuksessa jo kilpailutusvaiheessa (31 §:n 2 mom.)
 - Mukana olevat tahot ja arviot hankintamääristä tulee ilmoittaa tarjouspyyntöasiakirjoilla (KHO 2019:84)*
 - Puitesopimusten ja DPS:n tulee seurata Hilma-ilmoitusvaiheessa tarjouspyyntöasiakirjoilla ilmoitettuja sääntöjä
- Hankintalain rajaukset sopimusmuutoksista (136 §) pätevät myös yhteishankintayksikköjen kilpailuttamiin hankintoihin
- Yhteishankintayksikölle voidaan siirtää kilpailutus ja päätösvalta tai toimia niin, että hankintayksikkö tekee hankintapäätöksen ja/tai sopimuksen hankinnasta

*Hanselin osalta saattaa poiketa

Yhteishankintayksikkö ja HVA:t

- Yhteishankintayksikköjen kilpailuttamat sopimukset voidaan siirtää HVA:ille
 - Sopimuksen siirto ei saa kuitenkaan johtaa tilanteeseen missä sopimuksen sisältö muuttuu olennaisesti
- Yhteishankintayksikkö voi myös kilpailuttaa HVA:n puolesta
 - HVA:lta pitää olla lupa ja pitää olla ilmoitettu organisaatioksi Hilma-ilmoituksessa
- HVA:lla pitää olla omistajuus ja toimivalta yhteishankintayksiköstä
 - Tai sairaanhoitopiirillä jonka toiminta siirtyy HVA:seen

Hankinnat toisesta jäsenmaan yhteishankintayksiköltä (22 §)

- Hankintayksikkö voi käyttää toisen EU:n jäsenvaltiossa olevan yhteishankintayksikön yhteishankintatoimintoja
 - Hankintalakia ei tällöin sovelleta (toki vaatii asianmukaisen kilpailutuksen yhteishankintayksiköltä)
- Myös ulkomaalaiset toimijat voivat käyttää Suomessa sijaitsevien yhteishankintayksiköiden palveluita, tällöin sovelletaan (Suomen) hankintalakia

Yhteenveto yhteishankintayksiköistä

- Yhteishankintayksikkö on lain sallima tapa toteuttaa julkisia hankintoja
- Yhteishankintayksikön hyötynä on useiden toimijoiden hankintavolyymien yhteen kokoaminen ja yksittäistä toimijaa suuremmat kilpailutusresurssit
- Hankintayksiköllä tulee olla suora tai epäsuora omistajuus yhteishankintayksikköön
- Yhteishankintayksikön kilpailutuksessa mukana olevat tahot tulee olla ilmoitettu Hilma-ilmoituksessa

Erityiskysymyksiä yhdessä toteutetuista hankinnoista

Yhteistyö ulkomaisen hankintayksikön kanssa (22 §)

- Kun tehdään yhteistyötä yli maan rajojen, hankintayksiköiden on tehtävä asiasta sopimus (ellei hankinta perustu kansainväliseen sopimukseen)
 - Sopimuksessa on määriteltävä sopimuspuolten tehtävät ja eri tehtäviin taikka hankintamenettelyyn sovellettava kansallinen lainsäädäntö sekä hankintamenettelyn hallinnointi, hankinnan jakaminen ja hankintasopimuksen tekeminen sekä muut hankintamenettelyn rakenteeseen liittyvät kysymykset
- Sovellettava lainsäädäntö on ilmoitettava tarjouspyyntöasiakirjoissa
- Euroopan unionin jäsenvaltioiden yhteinen hankintayksikkö noudattaa yksikön sijoittamismaan mukaista lainsäädäntöä

Yhteishankinta erityisalojen toimijan kanssa (1398/2016 12 §)

- Tilanteessa missä hankintaan sisältyy sekä hankintalain että erityisalojen hankintalain mukaista hankintaa
 - sovelletaan hankintaan sitä lakia (1397/1398) mitä on hankinnasta euromääräisesti enemmän
- Tilanteessa missä ei voida määritellä kumpaa toimintoa on hankinnan arvosta enemmän, kuuluu hankinta hankintalain soveltamisen piiriin

Yhteishankinta yksityisen sektorin kanssa (7§)

- Julkisen tahon ei ole pääsääntöisesti suositeltavaa kilpailuttaa yhdessä yksityisen tahon kanssa
- On kuitenkin tilanteita milloin yhteistyö on tarpeen. Tällöin hankinnan hankintalain piiriin kuuluvuutta arvioidaan seuraavasti:
 - a) Yksityisen ja julkisen tahon hankinta on hankintalain soveltamisen piirissä jos hankinnan pääasiallinen kohde on hankintalain piirissä
 - b) Hankinta on hankintalain piirissä **kokonaisuudessaan** jos eri tahojen osuudet voitaisiin irrottaa erillisiksi kilpailutuksiksi toisistaan, mutta näin ei tehdä
- Lisäksi julkisen toimijan tulee huomioda, että yhteistoiminta ei saa johtaa laittomaan valtiontukeen
- Yhteistyö ei saa johtaa myöskään suoramankintaan yksityiseltä toimijalta, jonka kanssa yhteistä kilpailutusta tehdään

Hyvinvointialueiden kilpailutukset ennen vuotta 2023

- Kaksi toimintamallia
 - a) Sairaanhoidopiiri, kunta tai kuntayhtymä voi kilpailuttaa ja sisällyttää kilpailutukseen ehdon sopimuksen siirrosta HVA-alueelle
 - b) HVA-alue voi olla osallisena kilpailutuksessa, jolloin kilpailutuksen pohjalta toteutettavat ostot voivat alkaa vasta vuoden 2023 aikana
- Huom. Kilpailutuksessa tulisi ilmoittaa HVA-alueen aiheuttamat muutokset hankinnan kohteeseen (esim. volyymit ja alue)

A hand holding a compass against a sunset background with a lake and mountains. The sun is visible through the compass's sight, creating a lens flare effect. The word "sansia" is overlaid in large white letters.

sansia

JHNY vuosiseminaari
23.3.2022

Marianne Punkki

Käytännön näkökulmia yhteishankinnoissa

Yhteishankinta kannattaa

- Vastuiden jakaminen mahdollistuu hankintayksiköiden välillä
 - valmistelu, tarjousten tarkastaminen, mahdolliset koekäytöt
 - Hankintakokonaisuuksien jakaminen
- Hankintayksiköiden kokemusten jakaminen
- Käytäntöjen yhtenäistäminen mahdollistuu
- Kokonaisuuden hallinnoinnin edut
- Mahdolliset hintaedut
- Paremman laadun turvaaminen
- Sopimusehtojen yhtenäistäminen
- Sopimuksen hallinta
- Varautumisen näkökulma
- Mahdolliset logistiset näkökulmat

Yhteishankinnan hyödyntäminen

- Yhteishankintaa voi hyödyntää hyvin laaja-alaisesti
 - Terveystenhuollon tarvikehankinnat
 - Terveystenhuollon laitehankinnat
 - Lääkevalmisteet
 - Toimialasta riippumattomat tavarahankinnat
 - Erilaiset ajoneuvohankinnat
 - Apuvälineet
 - Kalusteet
 - Elintarvikkeet
 - Erilaiset palveluhankinnat (lääkäripalvelut, hallinnon palvelut, leasing jne.)
 - Jne.

Pienyrittäjien huomioiminen yhteishankinnoissa

- Markkinakartoitus
- Osatarjouksien suunnitleminen esim. alueellisesti, järkeviksi kokonaisuuksiksi tms. pienyrittäjien näkökulmasta
- Soveltuvuuden vaatimusten asettaminen sellaiseksi, että pienyrittäjät pystyvät osallistumaan
- Hankintamenettelyjen hyödyntäminen (mm. puitejärjestely, dps)
- Tehostettu ja kohdennettu tiedotus hankinnan eri vaiheissa sekä sopimuskaudella

Hankintayksiköiden tarpeiden huomioiminen yhteishankinnoissa

- Jos hankinnan kohteen määrittelyjä ei pystytä yhdistämään
 - Määrittelyjen läpikäynti siten, mitkä ovat ehdot, joista hankintayksiköt eivät pysty tinkimään
 - Markkinakartoitus, pystyvätkö tarjoajat vastaamaan kaikkiin näihin eri tarpeisiin
 - kyllä: hankinnan kohde määritellään hankintayksikkökohtaisesti eroavilta osin, jos tarkoituksena kilpailuttaa kokonaishankintana
 - ei: esim. osatarjouksien mahdollistaminen
 - hyötyjen ja haittojen punnitseminen
- Lähtökohta yhteishankinnalle kuitenkin on se, että sopimusehdot pääsääntöisesti ovat yhtenäiset

Hankintakokonaisuuden rakentaminen yhteishankinnassa hankintayksikön näkökulmasta

- Osallistumiskysely toimeksiannon antajan tahtotilojen mukaisesti
 - Varsinainen tilaaja vs. mahdollinen tilaaja
 - Määrittelytyöryhmään osallistuminen
- Aloituspalaveri
 - mm. hankintayksiköiden tavoitteet
 - Yhteisesti sovitut toimenpiteet hankinnan läpiviemiseen
- Markkinakartoitus
- Aktiivinen osallistuminen

Hyvinvointialueuudistus

- Sansia Oy:n osakkaita yhteensä kuudella hyvinvointialueella (HUS-yhtymä, Etelä-Savon hyvinvointialue, Keski-Suomen hyvinvointialue, Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, Pohjois-Savon hyvinvointialue, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue)
- Sopimuskantojen läpikäynti
- Sopimuskohtaiset arvioinnit
- Kilpailutuskalenterin muodostaminen
- Käynnissä olevissa ja tulevilla hankinnoissa hyvinvointialueiden huomioiminen (hankinnan laajuus)

JHNY

Seudullinen hankintayhteistyö ja hankintarenkaat

Avustava lakimies Ulla Karhumaa

Mitä etuja yhteistyöstä?

- Volyymietu
 - Edullisemmat hinnat
 - Edullisemmat ehdot
 - Voi houkutella useampia tarjoajia
 - Tapauskohtaisesti hankinnan jakaminen
- Hankintamenettelyn tehostaminen
- Päällekkäisen työn vähentyminen
- Säästäminen hallinnollisissa kustannuksissa
- Asiantuntemuksen lisääntyminen
 - Tiedon ja taidon jakaminen
 - Ammattimaisemmat hankinnat

Hankintarengas

- Hankintayksiköiden yhteenliittymä
 - Ei hankintayksikkö eikä oikeushenkilö
- Yksi hankintayksikkö toteuttaa hankintamenettelyn myös muiden hankintayksiköiden puolesta
- Hankintarengaan perustamisesta ja toimintamallista ei erillisiä säännöksiä
 - Organisoitukysymys
 - Hankintalainsäädäntöä tulee noudattaa
 - Vastuunjaosta hankintalain 21 §
- Sovitaan sopimuksella hankintayksiköiden kesken

JHNY

Hankintarengas

Organisoinnissa erilaisia vaihtoehtoja

- Toimintamallista sovitaan hankintarengasta perustettaessa
- Kukin mukana oleva HY **voi tehdä itsenäisen hankintapäätöksen ja/tai hankintasopimuksen**
- HY **voi siirtää päätöksentekovallan** yhdelle HY:lle tai hankintarengaan sisäiselle työryhmälle
 - hankintarengasta perustettaessa tai erikseen yksittäistä hankintaa varten
- Voidaan perustaa sisäisiä työryhmiä tai vastaavia
 - Valmistelevat tarjouspyyntöjä
 - Kuulevat asiantuntijoita
 - Tekevät hankintapäätössuosituksia tai hankintapäätöksiä
- HY:t voivat sitoutua olemaan mukana kaikissa hankintarengaan hankinnoissa tai päättää hankintakohtaisesti ovatko mukana

21 §

Muut yhteishankinnat 1/2

YHTEISVASTUU

- Hankintayksiköt voivat sopia yksittäisen hankinnan toteuttamisesta yhdessä
- HY:t **vastaavat yhdessä** hankintalain säännösten noudattamisesta, jos hankinta toteutetaan kokonaisuudessaan kaikkien hankintaan osallistuvien HY:den nimissä ja niiden puolesta.
- Yhteisvastuu myös tilanteissa, joissa yksi HY toteuttaa hankintamenettelyn omasta ja osallistuvien HY:den puolesta

21 §

Muut yhteishankinnat 2/2

HANKINTAYKSIKKÖ VASTAA YKSIN

- Jos hankintamenettelyä ei toteuteta kaikkien osallistuvien hankintayksiköiden nimissä ja puolesta, hankintayksiköt vastaavat yhdessä hankintalain säännösten noudattamisesta siltä osin, kuin ne ovat toteuttaneet hankintamenettelyn vaiheet yhdessä
- Osallistuva hankintayksikkö on **yksin vastuussa** niiden vaiheiden osalta, jotka se toteuttaa omissa nimissään ja omasta puolestaan

Esimerkkinä vastuunjaosta puitejärjestely

- Hankintayksiköt **yhteisvastuussa** yhdessä toteutetusta puitejärjestelyn kilpailutuksesta, jossa valitaan järjestelyyn otettavat tarjoajat
- Hankintayksiköt ovat **yksin vastuussa** puitejärjestelyn sisällä tehtävistä ostoista ja kevennetyistä kilpailutuksista, jotka hankintayksiköt tekevät itsenäisesti

Valituksen kohdistaminen yhteisissä hankinnoissa

- Yhteisvastuusta huolimatta, riittää että valitus kohdistetaan muodollisesti vain yhteen hankinnassa mukana olevaan hankintayksikköön (HE 108/2016 vp)
- Laajoissa yhteistyössä tehdyissä hankinnoissa valituksen tekeminen olisi muutoin valittajalle kohtuuttoman raskasta, jos jokainen mukana oleva HY tulisi nimenomaisesti mainita
- Toki kaikkien yksilöiminen suotavaa

Seuraamusten ja uhkasakon kohdistaminen

- Hankintalaki 160 ja 161 §
- MAO voi kohdistaa määräämänsä seuraamuksen ja uhkasakon muiden hankintayksiköiden puolesta toimineeseen hankintayksikköön, jos tämä HY on vastannut hankintamenettelystä
- Jos hankintamenettelystä on vastannut HY, joka ei itse ole viranomainen tai edes oikeushenkilö, voidaan seuraamus ja uhkasakko kohdistaa tällaisen hankintayksikön toimintaan osallistuvaan hankintayksikköön, joka on viranomainen tai oikeushenkilö

Sopimus yhteistyöstä

- Hankintarenkaan osapuolet
- Voimassaolo, irtisanominen
- Tehtävät
- Mitä hankitaan?
- Vastuunjako
 - Mitä hankintayksiköt tekevät yhdessä, mitä tehdään itse? Kenellä vetovastuu?
 - Miten päätökset tehdään?
 - Kenellä valtuudet tehdä päätöksiä?
- Mikä taho tekee muutoksenhaun kohteena olevan hankintapäätöksen?
 - Esim. hankintarenkaan sisäiset työryhmät saattavat tehdä päätösesityksiä, joihin ei muutoksenhakuoikeutta
 - MAO:275/12
- Tehtävien siirtäminen laillisesti
- Mahdolliset korvaukset muiden tekemästä työstä

Hankintailmoitus

- Osallistuvat HY:t ja hankinnan ennakoitu arvo/määrät
- KHO 1.12.2017/6224
 - HY ei voi tehdä hankintoja semmoisen hankintarenkaan kilpailutuksen perusteella, jossa se ei ole ollut mukana vielä hankintailmoitusta julkaistaessa
- Tulee selventää, että kyseessä on yhdessä tehtävä hankinta
- Tärkeää kuvata hankintayhteistyön luonne
 - Miten hankinta on tarkoitus toteuttaa?
 - Miten päätökset tehdään?
 - Kenellä on valtuudet tehdä päätöksiä?
- Ei tule jäädä epäselvyyttä siitä, mikä taho on tosiasiallisesti toteuttanut hankintamenettelyn
- Mikä taho tekee muutoksenhaun kohteena olevan hankintapäätöksen?
 - Tällöin asianosaisille selvää, mistä päätöksestä muutoksenhakuoikeus

JHNY

Yhteistyö yksittäisessä hankinnassa

Yhteistyö yksittäisessä hankinnassa

Mikä?

**Hankintayksiköt
sopivat tekevänsä
yhdessä jonkin
yksittäisen
hankinnan**

Milloin?

- Satunnaisissa ja yksittäisissä hankinnoissa
- Tarve yhteisille hankinnoille ei ole sillä tavoin jatkuvaa, että kannattaisi perustaa hankintarengas

Miten?

- Yhteistyö voi olla eri asteista
- Noudatetaan yleisiä hankintamenettelyn säännöksiä
 - 21 § vastuunjaosta
 - 160 ja 161 § seuraamusten ja uhkasakon kohdistaminen

Kevyt yhteistyö

- Esim. useamman HY:n asiantuntemuksen hyödyntäminen yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi
- Varsinaiset viralliset kilpailutustoimet tekee kukin HY itse
- Samaan aikaan toteutetut erilliset hankinnat, joilla on identtiset kohteet
- Hankinnan valmistelutoimet
 - Yhteinen markkinoiden kartoitus etukäteen
 - Yhteiset tietopyynnot ja saatujen vastausten analysointi
 - Hankinnan kohdetta koskevien teknisten eritelmien, määritysten ja kuvausten laatiminen
 - Tarjouspyyntöasiakirjojen ja sopimusehtojen valmistelu
 - Varmistettava, että tarjoajien tasapuolinen kohtelu toteutuu
- Sopimuksia ei välttämättä tarvita
- Kukin vastaa itse toiminnastaan ja menettelystään
- Hankintalaki ei sovellu

Laajempi yhteistyö

- Tehdään yhdessä varsinaisia hankintamenettelyyn liittyviä hankintatoimia
 - Mukana olevien HY:den nimet hankintailmoituksessa
- Joku mukana olevista HY:stä voi kantaa enemmän vastuuta valmistelusta
- Voidaan valtuuttaa yksi HY toimimaan toisten puolesta tai kukin voi olla itse mukana hankintamenettelyssä
- Sovitaan sopimuksella vastuunjaosta, toiminnasta ja esim. mahdollisten kustannusten korvaamisesta
- Voidaan sopia yhdessä hankinnan kohteelle asetettavista kriteereistä ja tarjoajan soveltuvuutta koskevista edellytyksistä ja suorittaa tarjousvertailu yhdessä sekä päättää yhdessä, kuka tarjoajista tulee valituksi

Yhteenveto

- Yhteistyö kannattaa!
- Organisoï viisaasti ja laillisesti
- Hankintailmoitukseen osallistuvat HY:t ja ennakoitu arvo/määrät sekä yhteistoimintamalli ja päätöksentekotahot
- Hankintarenkaassa yksi HY toteuttaa hankintamenettelyn myös muiden HY:den puolesta
- HY:t voivat tehdä yhteistyötä myös satunnaisesti yksittäisissä hankinnoissa
- Yhteisvastuu hankintalain noudattamisesta niiltä osin, kun hankinta toteutetaan kaikkien hankintaan osallistuvien nimissä ja niiden puolesta
- HY kantaa yksin vastuun siltä osin, kun toimii yksin ja omissa nimissään

JHNY

Sidosyksikköjä koskeva sääntely

Erityisasiantuntija Niina Ruuskanen

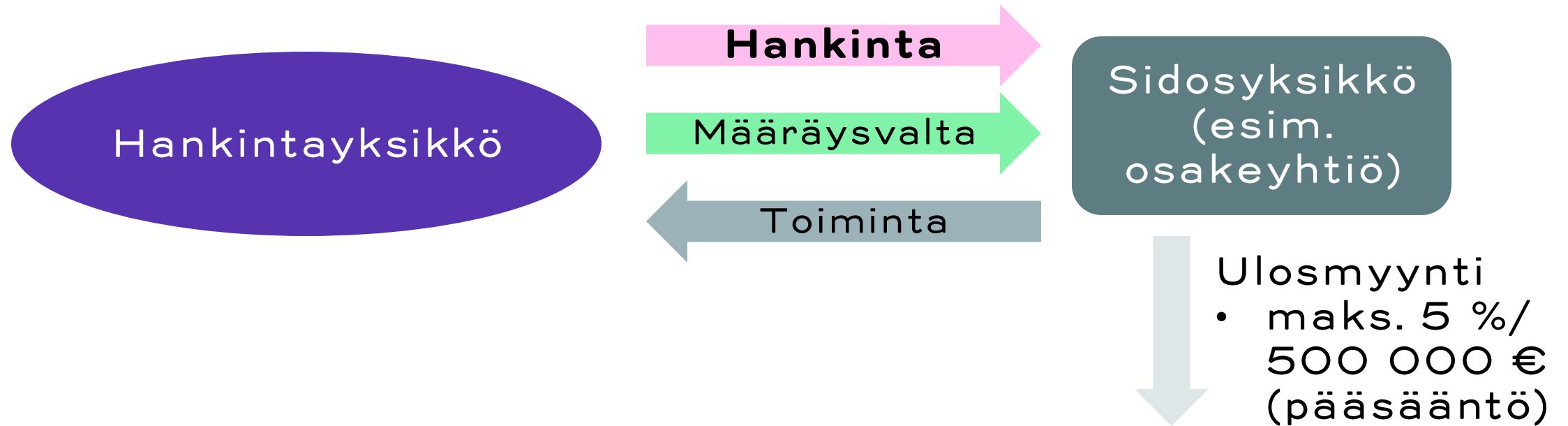
Sidosyksikkösääntelyn tausta

- Poikkeus hankintalain soveltamisalaan
- Syntynyt unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännössä (alkaen asia C-107/98, Teckal)
- Sidosyksiköltä tehdyt hankinnat rinnastetaan omana työnä tekemiseen
- Sidosyksikkösääntelyn taustalla on pyrkimys mahdollistaa hankintayksiköille toiminnan järjesteleminen myös tilanteissa, joissa hankintayksiköstä erillinen oikeushenkilö on käytännössä osa hankintayksikön organisaatiota (konsernirakenne)

15 § Hankinnat hankintayksikön sidosyksiköltä

- Sidosyksikkö = hankintayksiköstä **muodollisesti erillinen ja päätöksenteon kannalta itsenäinen** yksikkö
- Sidosyksikössä **ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa.**
- Hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää **määräysvaltaa** yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa.
- Sidosyksikkö harjoittaa **enintään viiden prosentin ja enintään 500 000 euron osuuden** liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on.

Sidosyksikkö

Muodollisesti erillinen ja päätöksenteon kannalta itsenäinen

- Esimerkiksi hankintayksikön omistama osakeyhtiö
- Samaan oikeushenkilöön kuuluvien yksiköiden väliset hankinnat eivät siis ole sidosyksikköhankintoja
 - esim. kunnan hankinnat omalta liikelaitokselta
 - valtio (ministeriöt, virastot ym. valtakunnalliset hallintoelimet) katsottu perinteisesti yhdeksi oikeushenkilöksi

Vain hankintayksiköiden pääomaa

- Vähäinenkin yksityinen omistus tai pääomaa sulkee sidosyksikköpoikkeuksen mahdollisuuden
- Oikeuskäytäntöä esim.
 - C-26/03 Stadt Halle
 - MAO 207/18, MAO 64/19

Määräysvalta

- Määräysvaltaa tulee käyttää samoin kuin hankintayksikkö käyttäisi omiin toimipaikkoihinsa
- Käytännössä hankintayksikön **omistus** sidosyksiköistä
- Omistusosuuden suuruus ei ole ollut ratkaiseva tekijä sidosyksikköaseman tulkinnassa oikeuskäytännössä, vaan ratkaisevaa on ollut, miten hankintayksikkö käyttää määräysvaltaa
 - Ratkaiseva vaikutusvalta strategiaan tavoitteisiin ja tärkeisiin päätöksiin
 - Voi olla välillistä

Määräysvallan käyttäminen käytännössä

- Huomiointi sidosyksikön yhtiöjärjestyksessä
- Edustaja sidosyksikön toimielimessä
- Oikeuskäytäntöä mm:
 - C-340/4, Carbotermo SpA; C-295/05, Tragsa
 - MAO 141/19

Yhteinen määräysvalta

- Hankintayksiköt voivat yhdessä käyttää määräysvaltaa niiden yhteisesti omistamaan sidosyksikköön
- Yhteisen määräysvallan kriteerit:
 1. Sidosyksikön toimielimet koostuvat kaikkien hankintayksiköiden edustajista
 - Yksittäinen edustaja voi edustaa useita hankintayksiköitä
 2. HY:t voivat yhdessä käyttää ratkaisevaa päätösvaltaa sidosyksikön strategisiin tavoitteisiin ja tärkeisiin päätöksiin
 3. Sidosyksikkö toimii määräysvaltaa käyttävien hankintayksiköiden etujen mukaisesti
- Pelkkä omistus ei siis muodosta määräysvaltaa
- Oikeuskäytäntöä määräysvaltaan liittyen: C-182/11, C-183/11, Econord; C-324/07, Coditel; C-573/7, Sea Srl; C-15/13; KHO 2011:24 ja MAO 10/2009

Toiminnan kohdistuminen eli ns. ulosmyynti

- Ulosmyyntirajoituksella (5 %/500 000 €) pyritään varmistamaan se, ettei poikkeuksella aiheuteta kilpailun vääristymistä
- Lasketaan kolmen edeltävän vuoden kokonaisliikevaihdesta
- Tulkinnassa keskeistä se, mitä HY ja sidosyksikkö sopineet sidosyksikön toiminnasta
 - esim. järjestämisvastuuseen perustuva myynti ulkopuolisiin kohdistuva toiminta voidaan katsoa rinnastuvan HY:n ostoihin (esim. lakiin perustuva HY:n velvollisuus järjestää jätehuollon palvelut, KHO 25.1.2017, taltio 232)
- Myös toimivallan siirtoon perusteella tapahtuva myynti rinnastuu HY:n ostoihin (KHO:2020:164; C-328/19 Porin Linjat)
- Muuta oikeuskäytäntöä esim. C-295/05, MAO 456/11, KHO 2012:61, MAO 329/13, MAO 522/16

Poikkeukset ulosmyyntirajoihin

- Viiden prosentin rajoitusta ei sovelleta, kun muiden kuin määräysvaltaa käyttävien hankintayksiköiden kanssa harjoitetun liiketoiminnan arvo on sopimuksen tekemistä edeltävien kolmen vuoden ajalta **keskimäärin alle 100 000 euroa vuodessa**
 - Ei saa kuitenkaan ylittää direktiivin 20 % enimmäisrajaa
- Ei vastaavaa markkinaehtoista toimintaa
 - Ulosmyyntiraja **10 %** ja 500 000 euron rajoitusta ei sovelleta

Avoimuusilmoitus

- Avoimuusilmoituksella varmistetaan, ettei markkinaehtoista toimintaa ole (10 % ulosmyyntiraja)
- Hankintayksikkö julkaisee
- Jos avoimuusilmoitukseen ei tule vastauksia 14 vrk:n kuluessa > ei markkinaehtoista toimintaa
- Saatujen vastausten tulkinta:
 - ”ulosmyyntirajan jouston esteeksi katsotaan vain sellainen vastaus, joka on alustavissa sopimusneuvotteluissa todettu sisällöllisesti ja muilta ehdoiltaan sidosyksikön kanssa **tehtäväksi aiottua sopimusta vastaavaksi ja jonka toteuttamiseen vastaaja on sitoutunut**” (TaVM 31/2016 vp)
- Korkeampaan ulosmyyntirajaa sovelletaan kolme vuotta avoimuusilmoituksessa asetetun vastausmääräajan päättymisestä

Alakohtaiset poikkeukset ulosmyyntirajoihin

Sektori	2022	2023	2030
Jätehuolto*	10 %	10 %	5 %
Sosiaali- ja terveydenhuolto	10 %	5 % ja 500 000 €	5 % ja 500 000 €

* Jätelaki 646/2011, 145 a §

Sidosyksikköhankinnat erityisaloilla

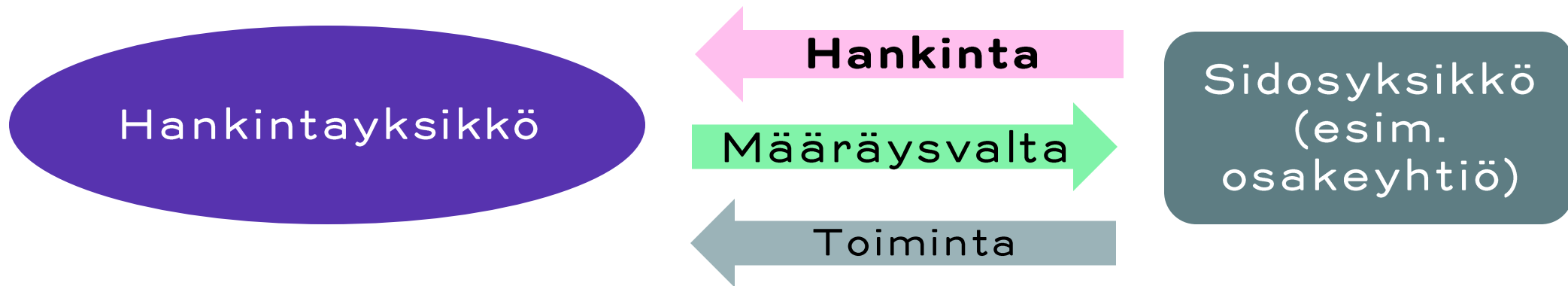
- Erityisalojen hankintalain sidosyksikkösäännöt ovat pääosin yhtenevät hankintalain säännösten kanssa
- Poikkeuksena toiminnan kohdistumisen vaatimus eli ulosmyyntiraja, mikä on **20 %**
- Erityisalojen sidosyksikkösääntelyä sovelletaan vain viranomaishankintayksiköihin
 - erityisalatoimintaa harjoittavilla julkisilla yrityksillä tai viranomaisen myöntämän erityis- tai yksinoikeuden nojalla toimivilla yksiköillä ei voi olla sidosyksikköjä
- Erityisaloilla lisäksi muita soveltamisalapoikkeuksen muodostavia yhteistyömuotoja:
 - Sidosyritys
 - Yhteisyritys

Käänteinen sidosyksikkösuhde ja in-house sisters

- Käänteinen sidosyksikkösuhde:
 - Hankintalakia ei sovelleta tilanteisiin, joissa sidosyksikkö, joka on itsekin hankintayksikkö, tekee hankinnan siihen määräysvaltaa käyttävältä taholta
- In-house sisters:
 - Hankintalakia ei sovelleta tilanteisiin, joissa sidosyksikkö, joka on hankintayksikkö, tekee hankinnan saman hankintayksikön määräysvallassa olevalta toiselta hankintayksiköltä

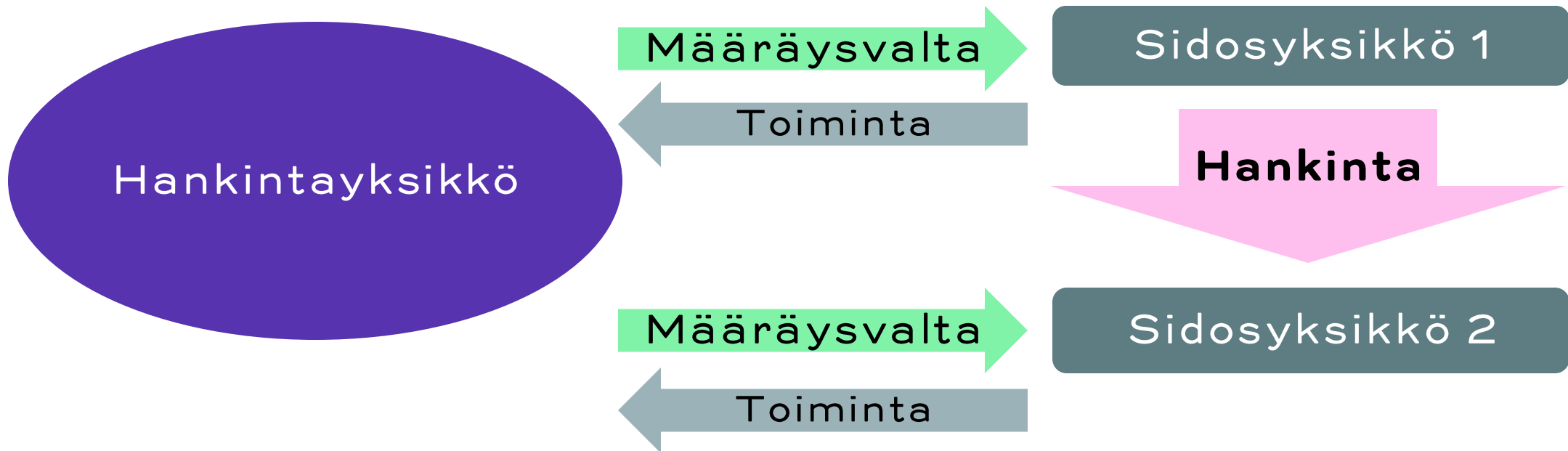
Käänteinen sidosyksikkösuhde

- Hankintalakia ei sovelleta tilanteisiin, joissa sidosyksikkö, joka on itsekin hankintayksikkö, **tekee hankinnan siihen määräysvaltaa käyttävältä taholta**

In-house sisters

- Hankintalakia ei sovelleta tilanteisiin, joissa sidosyksikkö, joka on hankintayksikkö, tekee hankinnan saman hankintayksikön määräysvallassa olevalta toiselta hankintayksiköltä

Yhteenveto/muistilista:

- Sidosyksikköhankinnat rinnastetaan omana työnä tekemiseen, poikkeus mahdollistaa hankintayksikön konsernirakenteen
- Sidosyksikössä ei saa olla yksityistä pääomaa
- Hankintayksiköllä tulee olla määräysvaltaa, eli ratkaisevaa vaikutusvaltaa sidosyksikön strategisiin tavoitteisiin ja tärkeisiin päätöksiin
 - Määräysvalta voi olla myös yhteistä tai välillistä
- Sidosyksiköllä voi olla myyntiä muille kuin siihen määräysvaltaa käyttäville vain hyvin rajallisesti
- Sidosyksikkö tulee olla perustettu jo ennen kuin ostoja tehdään
- Erityisesti usean omistajan sidosyksiköissä varmistettava, että
 - Kaikki omistajat ovat hankintayksiköitä
 - Kaikki omistajat käyttävät määräysvaltaa (myynti muille katsotaan ulosmyynniksi)

Konserniohjaus ja sidosyksiköt

23.3.2022 JHNY:n vuosiseminaari, kommenttipuheenvuoro

Hallintojohtaja Suvi Posio, Rasion kaupunki

raision

Kommenttipuheenvuoron pitäjän taustasta

Suvi Posio, OTK

- Raision kaupunki, hallintojohtaja (09/2021 ->)
 - Raisio on n. 25.000 asukkaan kasvava kaupunki Turun naapurissa
- Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (2012-2021)
 - Konsernilakimies, hankinta- ja sopimuslakimies
- Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (ed. YTV), (2008-2012)
 - Lakimies

Sidosyksikköhankintoja koskevan sääntelyn vaikutuksista

- Hankintalain 15 § ja siihen sisältyvä direktiiviä tiukempi kansallinen sääntelyratkaisu ohjaa siihen, että sidosyksiköt voivat käytännössä tuottaa palveluita vain omistajilleen (tiukka ulosmyyntiraja)
- Ohjaa kaikkia yhtiön palveluita tarvitsevia hakeutumaan omistajiksi
 - Hyöty veronmaksajalle ja markkinoille?
 - Onko tarkoituksenmukaista?

Miksi viranomainen haluaa investoida yhtiöön?

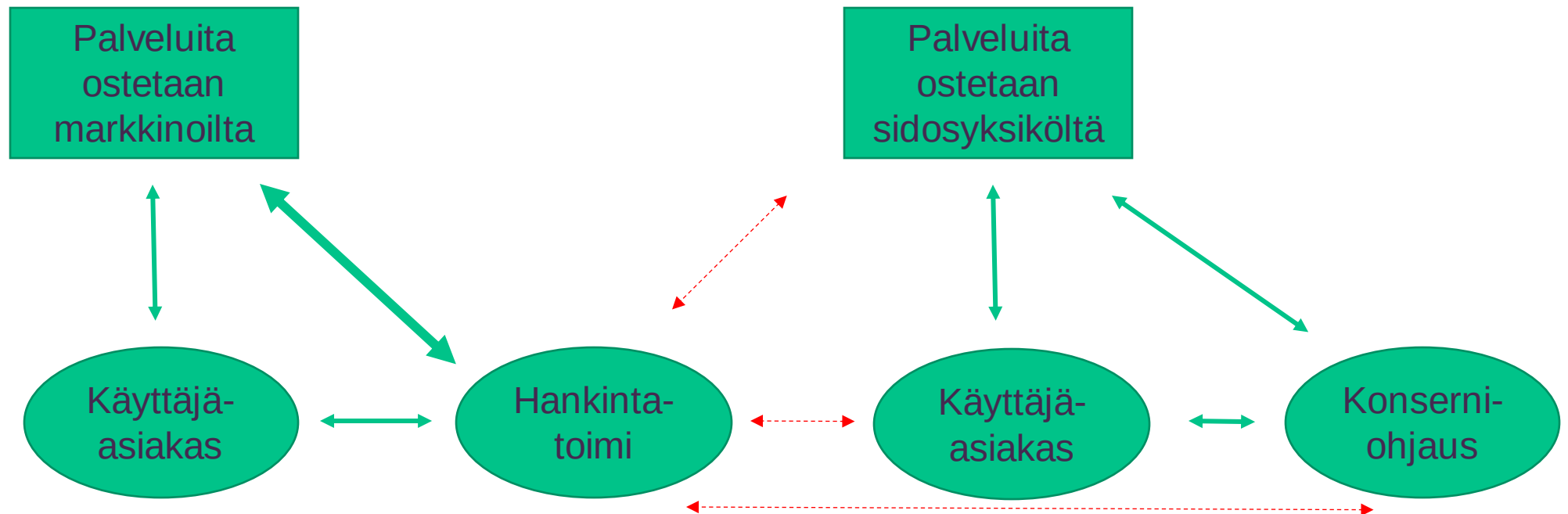
Syitä esimerkiksi:

- Markkinoilta saatavat palvelut eivät vastaa tarvetta
- Yksityinen monopoli
- Huoltovarmuus
- Yhteistyö muiden hankintayksiköiden kanssa
- Talouteen/rahoitukseen liittyvät seikat
- Lainsäädäntö
- Investointeihin liittyy yleensä pitkän aikavälin tavoitteita
 - Onko lyhyentähtäimen tarve hankkia tiettyjä palveluita tarpeeksi painava syy omistaa? Hankintaanko omistusta vain siksi, koska lainsäädäntö ohjaa tähän?
 - Omistamiseen liittyy myös riskejä ja kustannuksia

Konserniohjauksesta muutama huomio

- Konserniyhtiön ohjaukseen vaikuttavia seikkoja, esimerkiksi:
 - Omistajan tarve yhtiön tuottamille palveluille
 - Markkinatilanne
 - Omistajien lukumäärä
 - Omistajien omistusosuus (onko yhdellä/muutamalla yli 50 % osuus?)
 - Omistajien toiminnan ja tavoitteiden samankaltaisuus/erilaisuus
 - Omistajan ostojen osuus yhtiön liikevaihdosta
 - Omistusosuuden ja omistajakohtaisen liikevaihdon suhde
 - Osakassopimuksen määräykset yhtiön ohjaamisesta
 - Resurssit, motivaatio ja osaaminen (tarvitaan ymmärrystä sekä julkisyhteisön että osakeyhtiön toimintaedellytyksistä ja ohjausmekanismeista, onko intoa ja aikaa opetella uutta, uskallusta toimia oman mukavuusalueen ulkopuolella?)

Hankintayksikön organisoitumisesta

Kiitos!

Palautetta, kysyttävää?
suvi.posio@raisio.fi, 040 199 6326

raisio

Sidosyksiköiden ulosmyynti

Julkisten hankintojen neuvontayksikön seminaari 23.3.2022

KKV:n tekemät kyselyt

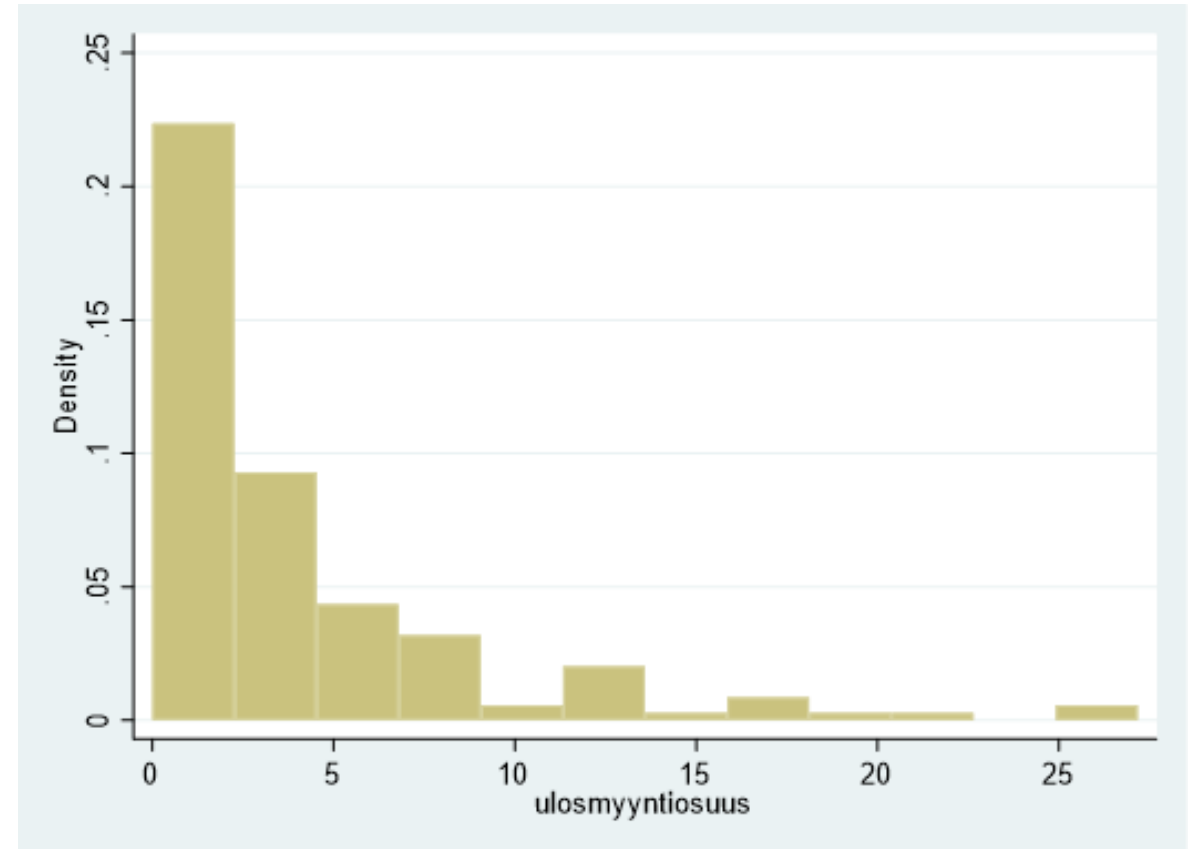
- **Ensimmäisessä vaiheessa kyselyt sidosyksiköille ja yksityiselle yrityksille**
 - Kysely lähti kuntien vastausten pohjalta sidosyksiköksi identifioituun 655 julkiseen organisaatioon (pl. tontinhallinta). Kyselyyn vastasi 414 organisaatiota (62 %). Näistä 175 organisaatiota (26 %) tunnisti olevansa sidosyksiköitä ja vastasi.
 - Vastauksista on pääteltävissä, että monelle vastaajista käsitteet ovat epäselviä. Siksi on epäselvää, kuinka edustava otos on.
 - Yksityisistä yrityksistä kysely lähetettiin 33 000 yritykselle – jos sidosyksikköjen toiminnalla ei ole merkitystä yrityksen liiketoiminnalle, kysely päättyi siihen – yrityksistä 480 vastasi (1,5 %)
- **Toisessa vaiheessa uudet kyselyt sidosyksiköille ja yksityisille yrityksille**
 - Julkisissa organisaatioissa töissä olevia löytyi Hanselin rekistereistä 1882. Heistä kyselyyn vastasi joko täysin tai osittain 313 henkilöä (16,6 %).
 - Vastausaste laski kyselyiden edetessä ja avovastauksissa todettiin kyselyn olleen vaikea
 - Yksityisistä yrityksistä kysely kohdistettiin 4 536 henkilölle, joiden osoitetiedot saatiin Suomen Yrittäjiltä. Heistä 230 (5,1 %) vastasi, että julkinen toimija vaikuttaa heidän organisaatioonsa ja vastasi kyselyyn

Sidosyksiköiden myyntivolyymi markkinoille on aggregaattina maltillinen

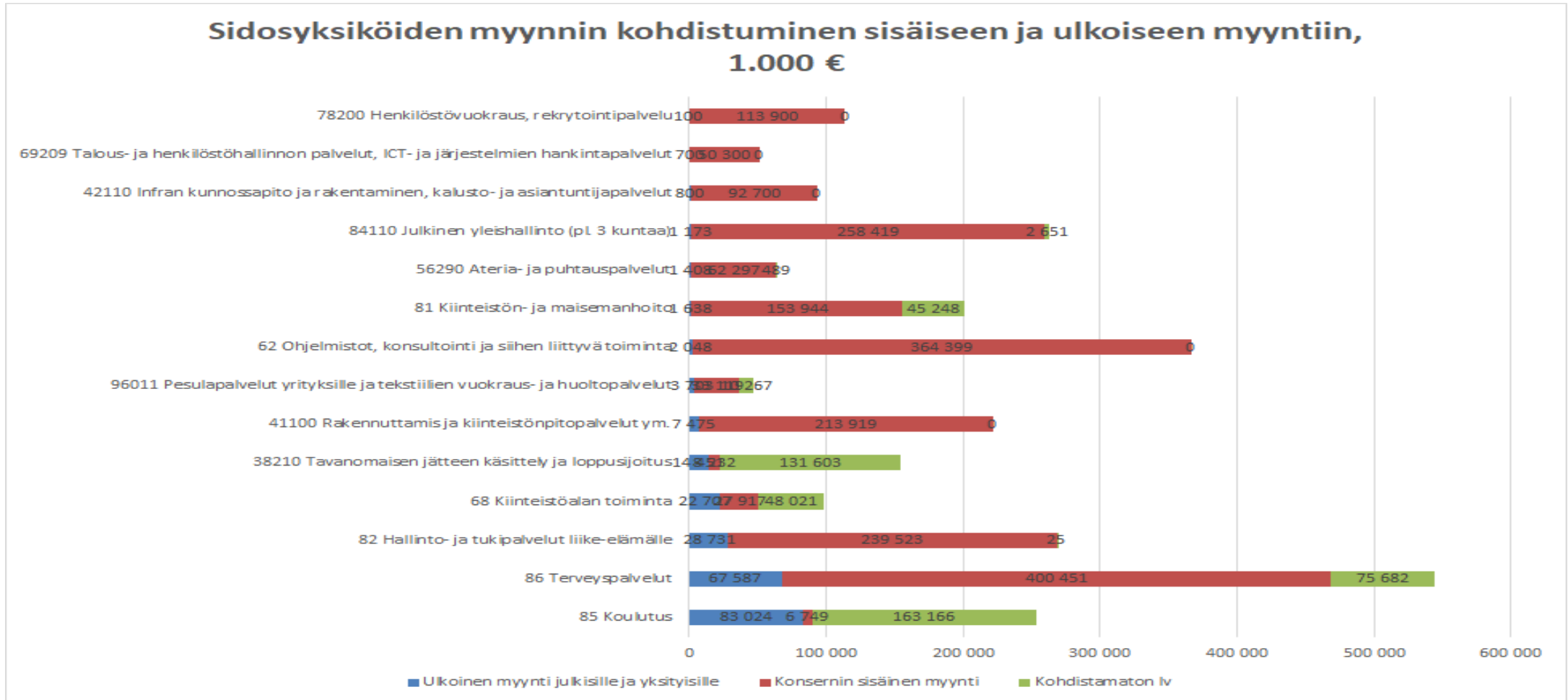
- Sidosyksiköiden yhteenlaskettu liikevaihto vastanneilla v. 2019 n. 8,5–10 mrd. €
 - Jos otos olisi edustava, tämä tarkoittaisi Suomen tasolle korotettuna n. 40 mrd. euroa.
 - Yhteenlaskettu liikevaihto infrapalveluista, rakentamisesta ja palveluista oli n. 170 mrd € vuonna 2019 (TK 2019)
- Sidosyksiköiden ulosmyynti oli vastanneilla v. 2019 n. 400 milj. €
 - Koko maan tasolle korotettuna olisi noin 1,5 mrd. euroa

Ulosmyyntiosuuksissa on paljon vaihtelua sidosyksiköiden välillä

- Ulosmyynnin osuus vastanneilla n. 4 % liikevaihdosta
- Raportoiduissa osuuksissa isoa vaihtelua sidosyksiköiden välillä (viereisessä kuviossa ulosmyyntiosuudet, jos raportoitu osuus alle 30 %)
- Moni raportoi epärealistisen korkeita lukuja (useita 100 % -vastauksia) –
- sidosyksikön ja ulosmyynnin käsite monille epäselvä?

Valtaosa sidosyksiköiden myynnistä omistajalle – ulosmyyntiä lähinnä koulutuksessa, terveys- ja hallinto- ja tukipalveluissa

Toimialoittain löytyy erityispiirteitä

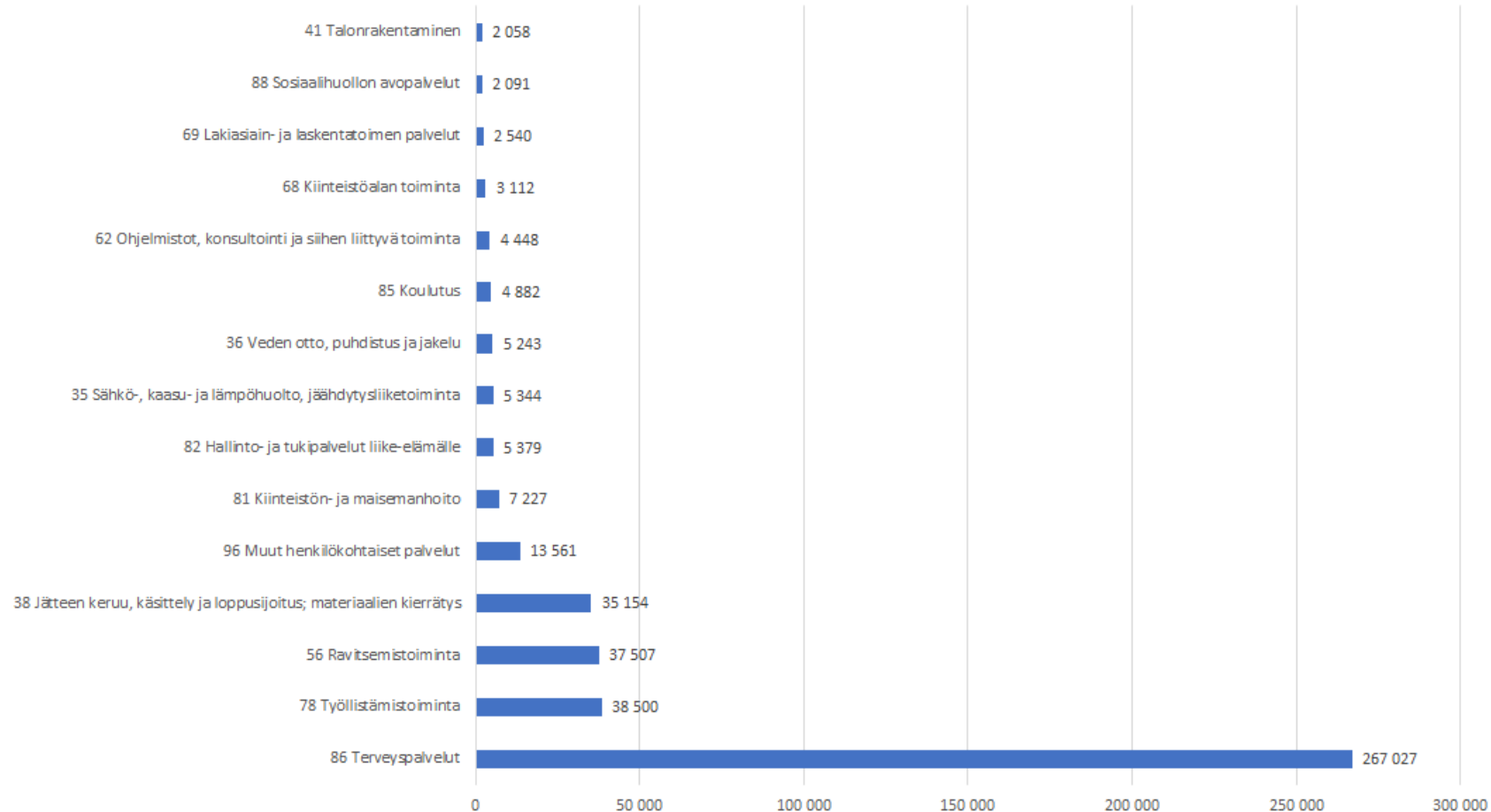
- Työterveys- ja terveystalvelujen tukipalveluissa julkiset vastaajat korostivat ulosmyynnin merkitystä pk-yritysten palvelun näkökulmasta
- Jätealalla yritykset syyttivät julkisia toimijoita kilpailun vääristämisestä yritysten jätteissä
- Teolliset pesulat nousi esiin alana, joka julkisten vastaajien mukaan ilman sidosyksiköitä keskittyisi tietyille yksityiselle yritykselle

Jos ulosmyyntirajaa ei olisi ollenkaan...

- ▶ Rajoittamaton ulosmyynti voisi sidosyksiköiden mukaan kasvattaa niiden kapasiteetin käyttöä 4,4 prosentilla eli 246 milj. € ja liikevaihtoa 436 milj. €.
- ▶ +5,1 % arvioidusta kokonaisliikevaihdosta 8,5 mrd. €.
- ▶ ulosmyyntiosuus kasvaisi silloin lyhyellä aikavälillä nykyisestä 5 prosentista noin 10 prosenttiin

Vapaa ulosmyynti lisäisi erityisesti terveyspalvelujen ulosmyyntiä (1 000 euroa)

Ulosmyyntirajan poisto – Miten se näkyisi liikevaihdossa vuoden 2019 tilanteessa?

Johtopäätöksiä

- Sidosyksiköiden kansantaloudellinen merkitys on miljardiluokkaa. Eniten myydään omistajille. Sidosyksiköiden ulosmyynti muille julkisille vaikuttaisi suuremmalta kuin ulosmyynti yksityisille. Ulosmyynti vaihtelee huomattavasti yksiköittäin ja toimialoittain
- Selvityksen nojalla ei voida ottaa kantaa, lisäisikö sidosyksikkömyynnin rajan nosto kilpailua markkinoilla vai syrjäyttäisikö se tehokkaampaa yksityistä liiketoimintaa. Tämä voi vaihdella markkinakohtaisesti - alueittain, toimialoittain ja ajallisesti.
- Kunnalliset toimijat ja yksityiset yritykset erimielisiä kehitystarpeesta
 - Kunnalliset toimijat tavoittelevat ulosmyyntirajan nostoa
 - Sidosyksiköiden aseman vahvistaminen ei ole yritysten mielestä toivottavaa
- Erytiskysymyksiä nousee mm. terveyspalveluissa, jätealalla, pesulatoiminnassa tai työterveyspalveluissa
- Avoimuusilmoitusmenettelyä, jolla voidaan osoittaa markkinapuute, ei juuri käytetä, eikä ilmeisesti tunneta. Menettelyn käyttöön vaikuttaisi liittyvän epävarmuustekijöitä.

Kiitos!

JHNY

Horisontaalista yhteistyötä koskeva sääntely

Johtava lakimies Katariina Huikko

Historia

- Pitkään hankintayksiköiden yhteistyötä tulkittiin sidosyksikkösääntöihin perustuen
- Horisontaalisen yhteistyön perusta luotiin Hampurin kaupunkia koskevassa EUT:n tapauksessa C-480/06 komissio vs. Saksa
 - Viranomaisen voi suorittaa **yleisen edun mukaisia tehtäviään** omilla voimavaroillaan ilman, että sen tarvitsee turvautua sellaisten ulkoisten yksiköiden apuun, jotka eivät kuulu sen omiin yksiköihin.
 - Viranomaisen voi suorittaa näitä tehtäviä myös **yhdessä muiden viranomaisten kanssa**. Yhteisön oikeudessa **ei edellytetä viranomaisilta tietyn oikeudellisen muodon käyttämistä**, kun ne suorittavat yhdessä niiden julkisen palvelun tehtäviä. Viranomaisten välisellä yhteistyöllä ei saateta kyseenalaiseksi palvelujen vapaata liikkuvuutta ja avaamista vääristymättömälle kilpailulle kaikissa jäsenvaltioissa, koska tämän yhteistyön toteuttamista säätelevät ainoastaan seikat ja vaatimukset, jotka ovat ominaisia **yleisen edun** tavoittelulle.
 - Yhdenvertaisen kohtelun periaate taataan siten, ettei **yhdellekään yksityiselle yritykselle anneta etua** sen kilpailijoihin nähden.
- Suomessa yhteistyöjärjestelyjä sivuttiin erityisesti sairaankuljetusta/ ensihoitoa koskevissa tapauksissa KHO:2004:102. KHO:2006:61 sekä KHO:2011:24

EU-oikeuskäytäntöä 1/4

- EUT C-159/11 Lecce
 - Italialaisen paikallisalueviranomaisen terveydenhoitoyksikön ja italialaisen yliopiston välillä tehty konsultointisopimus, jonka kohteena oli sairaalarakennuksen maanjärjestyskestävyyden selvittäminen ja arviointi. Osapuolten mukaan sopimus oli hallintoviranomaisten välinen sopimus, jossa säädellään yleisen edun mukaisia toimia.
 - EUT:n mukaan kyseinen sopimus oli hankintasopimus, sillä yliopisto suoritti konsultointipalveluja terveydenhoitoyksikölle rahallista vastiketta vastaan. Merkitystä ei ollut sillä, että ne vastasivat ainoastaan aiheutuneita kustannuksia eivätkä sisältäneet taloudellisen voiton tavoittelua.
 - Tehtävänä oli maanjärjestyskestävyyden selvittäminen ja arviointi. Tällainen tehtävä kuului vain paikallisalueviranomaiselle, ei yliopistolle. Yliopiston osalta tuomioistuin arvioi, että vaikka sopimuskokonaisuus koskee toimintaa, jota yleisesti harjoittavat insinöörit tai arkkitehdit ja jolla on tieteellinen perusta, ei se silti muistuta tieteellistä tutkimusta, joka yliopiston tehtäviin kuuluu.

EU-oikeuskäytäntöä 2/4

- EUT C-386/11 Piepenbrock
 - Dürenin piirikunnan ja Dürenin kaupungin välinen sopimus, joka koski rakennusten puhtaanapitoa. Alueella sovellettavassa lainsäädännössä oli mahdollista tehdä joko toimeksiantosopimuksia (yksikkö sitoutuu suorittamaan yksittäisen tehtävän toisen puolesta) tai delegointisopimuksia (yksikkö ottaa hoitaakseen toiselle yksikölle kuuluvan tehtävän ja toimivallan).
 - EUT arvioi sopimuksen luonnetta ja totesi, että kyseessä oli palveluhankintasopimus. Tapauksessa yhteistyön edellytykset eivät täyttyneet, sillä yhteisö oli varannut itselleen oikeuden valvoa tehtävän asianmukaista suorittamista.
 - Sopimuksen perusteella toinen yhteisö sai tehtävän suorittamisesta aiheutuneita kustannuksia vastaavan korvauksen ja pystyi lisäksi hyödyntämään tehtävän suorittamisessa kolmansia osapuolia, jotka saattoivat toimia markkinoilla.

EU-oikeuskäytäntöä 3/4

- EUT C-796/18 Stadt Köln
 - Kölnin kaupungin ja Berliinin osavaltion tekemä sopimus ohjelmiston maksuttomasta ja pysyvään käyttöön antamisesta. Berliinin osavaltio, jolla on Saksan suurin ammattipalokunta, käytti ohjelmistoa, jonka se on hankkinut sopimuksella toimittajalta palokunnan toiminnan koordinoitua varten. Sopimuksen perusteella se sai muun muassa välittää kyseisen ohjelmiston ilmaiseksi muille turvallisuusviranomaisille.
 - EUT:ssa kysymys oli siitä, oliko järjestelyssä kysymys hankintasopimuksesta ja jos oli, jääkö järjestely soveltamisalan ulkopuolelle ja sovelletaanko siihen horisontaalisen yhteistyön poikkeusta.
 - Oliko vuoden 2014 hankintadirektiivin mukaan yhteistyöhön osallistuvien hankintaviranomaisten tekemän yhteistyön kohteena oltava kansalaiselle suoritettavat julkiset palvelut sinänsä, joita on tarjottava yhdessä, vai riittääkö, jos yhteistyö koskee toimintoja, joilla edistetään jossakin muodossa julkisia palveluja, jotka on suoritettava samalla tavoin muttei välttämättä yhdessä.

EU-oikeuskäytäntöä 4/4

- C-796/18 Stadt Köln jatkuu
 - EUT totesi, että sopimus, jossa yhtäältä määrätään, että hankintaviranomainen antaa maksutta toisen hankintaviranomaisen käyttöön ohjelmiston, ja joka toisaalta liittyy yhteistyösopimukseen, jonka nojalla kumpikin kyseisen sopimuksen osapuoli on velvollinen antamaan maksutta toisen sopimuspuolen käyttöön kyseiseen ohjelmistoon mahdollisesti toteuttamansa tulevat päivitykset, on direktiivissä tarkoitettu ”hankintasopimus”, kun sekä näiden sopimusten sanamuodosta että sovellettavasta kansallisesta lainsäädännöstä seuraa, että kyseiseen ohjelmistoon lähtökohtaisesti tehdään mukautuksia.
 - Direktiiviä oli tulkittava siten, että hankintaviranomaisten välinen yhteistyö jää julkisia hankintoja koskevien sääntöjen soveltamisalan ulkopuolelle, jos mainittu yhteistyö koskee sellaisten julkisten palvelujen liitännäistoimintoja, joita kunkin yhteistyöhön osallistuvan on – vaikka erikseen – tarjottava, kunhan mainitut liitännäiset toiminnot edistävät kyseisten julkisten palvelujen tosiasiallista toteutumista

Yhteenvetoa EU:n oikeuskäytännöstä

- Sopimus koskee sellaista julkisyhteisöjen välistä yhteistyötä, jolla varmistetaan niille yhteisen julkisen palvelun tehtävän suorittaminen.
- Sopimuksella aloitetun yhteistyön toteuttamista säätelevät ainoastaan yleisen edun mukaisten päämäärien tavoittelulle ominaiset seikat ja vaatimukset.
- Sopimus on tehty ainoastaan julkisyhteisöjen välillä ilman yksityisen tahon osallistumista.
- Sopimuksella ei aseteta mitään yksityistä palveluntarjoajaa kilpailijoihinsa nähden etuoikeutettuun asemaan.
- Sopimuksen yhteistyö koskee sellaisten julkisten palvelujen liitännäistoimintoja, joita kunkin tähän yhteistyöhön osallistuvan on – vaikka erikseen – tarjottava, kunhan nämä liitännäiset toiminnot edistävät kyseisten julkisten palvelujen tosiasiallista toteutumista

Hankintalain 16 §

- Tätä lakia ei sovelleta hankintayksiköiden väliseen hankintaan, jolla hankintayksiköt toteuttavat
- yhteistyössä ja
- yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi
- niiden vastuulla olevat yleisen edun mukaiset julkiset palvelut.
- Lisäksi edellytyksenä on, että enintään viisi prosenttia ja enintään 500 000 euron osuus yhteistyön piiriin kuuluvista palveluista tuotetaan muita kuin sopimuksen osapuolia varten. Prosenttiosuuden määrittämiseen sovelletaan, mitä 15 §:n 2 momentissa säädetään.

Yhteistoiminta ja horisontaalinen yhteistyö

- Kuntalain mukaan kunnat voivat tehdä keskenään yhteistoimintaa eri muodoissa
- Kansallisessa oikeuskäytännössä yhteistoimintaa on tulkittu eri tavoin
 - Vuosien 2004-2011 KHO tapaukset peilaten sidosyksikkösääntelyyn
 - KHO:2017:32
 - KHO:2020:146

Hyvinvointialueuudistus

- Hyvinvointialueuudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille v. 2023 alussa
 - HVA:t ja kunnat ovat toisistaan erillisiä julkisyhteisöjä, joilla on molemmilla omat tehtävänsä
 - Järjestämisvastuu on erilainen
- Horisontaalisen yhteistyön edellytykset kuntien ja HVA:iden kesken on tulkittava tapauskohtaisesti

Yhteenvedtoa: Horisontaalisen yhteistyön elementit

- Yhteinen tehtävä
 - Järjestämisvastuu, vapaaehtoiset tehtävät
 - Tehtävä voi olla vastakkainen
 - Rakenteellinen yhteistyö esim. lainsäädännössä
 - Aito yhteistyö
 - Yhteiset tavoitteet
- Yleisen edun mukaisuus
 - Järjestämisvastuu
 - Vapaaehtoiset tehtävät
 - Tukipalvelut, jotka mahdollistavat tehtävän tekemistä
- Ilman yksityisen osallistumista
 - Ei konsultointia
 - Hyöty ei saa valua kolmannelle
 - Sopimuksen toiminnan kohdistuminen

JHNY

Hankinnan kohteeseen liittyvä yhteistyö

Hankinnan kohteeseen liittyvä yhteistyö

- Hankintayksikön on mahdollista tehdä yhteistyötä myös yksityisten tahojen kanssa
- Tällaiset yhteistyömallit vaihtelevat muodoltaan ja niitä kutsutaan myös eri nimillä, esim.
 - Kumppanuussopimukset
 - Public-Private Partnership (PPP)
 - Allianssimallit
- Yhteistyömallit liittyvät usein monimutkaisempiin kokonaisuuksiin, erilaisiin rakentamisen kohteisiin sekä perustettavien yhtiöiden malleihin

Yhteistyömallien kilpailuttaminen

- Komission tiedonannon sekä EUT:n oikeuskäytännön perusteella yhteistyömalleja voidaan kilpailuttaa kahdella tavalla
 - Kilpailutetaan kumppani, jonka kanssa perustetaan yhtiö
 - Valitaan yhtiökumppani ilman kilpailuttamista, mutta kilpailutetaan yhtiöltä tehtävät hankinnat
- Ks. tarkemmin esim.
 - Komission selittävä tiedonanto julkisia hankintoja ja käyttöoikeutta koskevan yhteisön oikeuden soveltamisesta julkisen ja yksityisen sektorin rakenteellisiin kumppanuuksiin, 5.2.2008 C(2007) 6661.
 - EUT C-215/09 Mehiläinen
 - EUT C-196/08 Acoset

Hyötyjen ja haittojen punnintaa

- Hyödyt
 - Sitoutuminen pitkällä tähtäimellä
 - Yhteinen kehittäminen ja ohjaaminen
 - Aikataulutus
 - Kustannustehokkuus
 - Riskien jakautuminen
 - Kannustinjärjestelmät
- Haitat
 - Kumppanin valinnan merkitys korostuu
 - Vaatii hankintayksiköltä enemmän resursseja kuin perinteinen malli
 - Budjetoinnin haasteet

Kiitos! Yhdessä kohti #paremmathankinnat

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö

hankinnat@kuntaliitto.fi

@JHNYneuvoo

JULKISTEN
HANKINTOJEN
NEUVONTAYKSIKKÖ

KUNTA
LIITTO

Kommun-
förbundet

JHNY

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet